

Nyyssös-tuotteet

Tuotteita voi tilata Lempi Markkaselta, puh. 040-7312833.

15,-

20,-

8,-

seuran
INFO

Yhteystiedot

Heikki Nyyssönen
puheenjohtaja
heikki.nyyssonen@pp5.inet.fi
puh. 08-5566 963
Taskilantie 29 A 3, 90580 Oulu

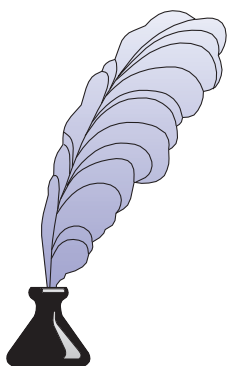
Heidi Markkanen
jäsenasiat, tiedote
heidi.markkanen@nyyssonen.info
puh. 040-5803 377
Narva mnt 22-10, 10120 Tallinn, Estonia

Ari Kankkunen
tutkimusvastaava, sukutietojen tilaukset
ari.kankkunen@saunalahti.fi
puh. 040-8253 304
Kanervakuja 6 A 1, 78850 Varkaus

Seuraava tiedote ilmestyy
LOKA/MARRASKUUSSA 2005.

Tarinat talteen!

Nyyssösten Sukuseura kaipaa
kaiken tyyppisiä tarinoita,
mitkä liittyvät sukuumme.

Tarinoita tullaan julkaisemaan tiedotteissa sekä mahdollisessa "pokkarissa". Pokkari tullaan julkaisemaan, jos tarinoita on riittävästi ja seuran talous sen sallii. Tarinoiden ei tarvitse olla vakavia, tieteellisiä juttuja – huumori saa kukkia! Lähetä tarinasi seuran sihteerille postissa. Voit kirjoittaa käsin tai sähköpostilla.

Seuratoiminnan tukijat

Stemma

Pieksämäki RH-Huonekalu Ky

ABETONI

Abetoni Oy - Ympäristötuotteet

Kannattaa tulla kauempaakin
1953
NYSSÖNEN
Onkiniemenkatu 11 Vammala, puh. (03) 512 6100
www.nyyssonen.fi

JUNTAN

FINNSEMENTTI

LEMMINKÄINEN

**SUONENJOEN
MANSIKKA-
KARNEVAALIT
15-17.7.2005**

CELLKEM

VALMISBETONIT
Betonimassan pumppaus

**FORSSAN
BETONITUOTE OY**
Puh. (03) 4240 3300
Fax. (03) 4240 3210

RUDUS MURSKAUS

Hitsaajantie 11, 82500 KITEE
Puh. 020 447 5500, fax 020 447 5501

**NISKA &
NYSSÖNEN OY**
Tiilipojanlenkki 5, VANTAA. Puh. (09) 849 171
www.niska-nyyssonen.fi

SAMPO

SÄHKÖ
SÄHKÖ
Herrälantie 5A
77600 Suonenjoki
Puh. (017) 513 013 Fax. (017) 513 012

Nyyssösten sukuseura ry

www.nyyssonen.info

Hyvät Nyyssösten suvun jäsenet!

**Puheenjohtajan
puheenvuoro**

• Heikki Nyyssönen

• Tätä kirjoittaessani ele-tään vielä huhtikuuta. Koska tämä tiedote ilmestyy vasta toukokuun lopussa, toivotan tässä kaikille jo hyvää kesää!

Televisiossa on tänä keväänä pyörinyt mielenkiintoinen Sukupuoli-niminen ohjelmasarja. Ohjelmassa on esitelty suomalaisia sukuja ja siinä ohessa myös sukututkimusta.

Oma sukupuumme täy-dentyy koko ajan. Tutki-muksessa vielä olevia aukkoja paikataan käyttämällä ammattitutkijoita. Tietoja täydennetään mm. rippi- ja historiakirjoista sekä seurakuntakyselyjen avulla.

Sukuseuran hallituksessa Ari Kankkunen ja Paavo Nyyssönen ovat tehneet ansiokasta sukututkimus-työtä. Paavo on viimeksi vanhojen maa- ja verokirjojen avulla selvittänyt 1500-luvulla eläneiden Antti ja Lauri Nyyssösen asuinsijat vanhassa Säämingissä. Antti ja Lauri olivat todennäköisesti suvun kantaisän Olli Nyyssösen poikia. Heidän talonsa sijaitisivat entiseen Säämin-kiin kuuluneessa Haapalahdessa, nykyisen Savon-

linnan kaupungin alueella.

Pohjanmaan Nyyssösten tutkimuksessa saamme arvokasta apua Susanna Järvenpäältä. On ilmeistä, että Nyyssösiä on muuttanut 1500-luvun jälkipuoliskolla mm. Evijärvelle, Ähtäriin ja Lappajärvelle. Asia kaipaa kuitenkin vielä vahvistusta.

Kuten tunnettua, Pohjanmaalla esiintyy Nyyssösen lisäksi nimeä Nyyssölä. Se on kuitenkin talonnimenä voinut siirtyä myös alun perin muuta sukua olevien nimeksi.

Olen jo aiemmin kertonutkin, että sukukirjamme ensimmäinen osa on työn alla. Sen toivotaan ilmestyvän kesään 2007 mennessä, jolloin sukujuhla olisi mitä sopivin ajankohta kirjan julkaisulle.

Kuopiossa 29.1. pidetyssä seuran hallituksen kokouksessa keskusteltiin jo alustavasti kirjan painatuskustannuksista saatujen tarjousten pohjalta. Sukukirjaan tulee perhetaulujen lisäksi mm. historiaosa, joka on ollut tarkistettavana Erkki J. Hämäläisellä. Kirjan aikataulusta keskustellaan seuraavaksi suku-

seuran hallituksen kokouksessa 21.5. Savonlinnassa.

Seuran hallituksen päätöksellä helmikuun 2005 tiedote lähetettiin myös niille rekisterissä oleville Nyyssösille, jotka eivät ole seuran jäseniä. Toivottavasti tämä "ilmaisjakelu" on otettu myönteisesti vastaan. Tiedotteen mukana tullut jäsenmaksulomake ei velvoita mihinkään, mutta toivotamme luonnollisesti kaikki uudet jäsenet lämpimästi tervetulleiksi sukuseuraan.

Jatkuvasti kehittyvä jäsenmäärä on sukuseuran toiminnan välttämätön edellytys. Siitä on etua niin sukuseuran kuin koko suvunkin imagolle – tätä ajan muoti-ilmausta käyttäkseni.

Asiasta toiseen. Oululaisena – joskin vain niin sanotusti tullista tullessa – en malta olla mainitsema-ta, että Oulu on 8.4. täyttänyt kunnioitettavat 400 vuotta. Vanha tervakau-punki tunnetaan tänä päivänä korkeasta teknologiasta.

Ennen oli miehet rautaa ja laivat oli puuta, joka piti suojata tervalla. Nyt veneidenkin tervaus uhkaa loppua EU-direktiivillä syksyllä 2006. •

Parhain terveisin,
Heikki Nyyssönen

TIEDOTE

• 9 •

30. toukokuuta

2005

AJANKOHTAISTA

**Maatalousmuseo Sarka
avataan 1.6.**

Loimaalla avataan 1.6.2005 Suomen maatalousmuseo Sarka. Sarka tulee olemaan valtakunnallinen maatalouden erikoismuseo, joka kertoo maatalouden tarinan, tallentaa maatalousaiheista esineistöä ja tutkii maatalouden eri ilmiöitä. Yhtä paljon kuin Sarka on museo, se on myös elämyskeskus, jossa pääsee kokemaan ja näkemään maalais-talossa asuminen ja työn tekemisen riemut ja tuskat.

Suomen maatalousmu-seossa on myös viihtyisät kokous- ja seminaaritilat, kahvila-ravintola sekä mu-seomyyrmälä.

Suomen maatalousmuseo sijaitsee Loimaalla hyvien kulkuyhteyksien päässä, vain 61 kilometrin päässä Turusta, 98 kilometrin päässä Tampereelta ja 150 km päässä Helsingistä.

**Lisätietoja
maatalousmuseosta:**
www.sarka.fi tai
puhelinnumerosta
02-763 77017
Aarno Aittamäki tai
palveluvastaavalta
Tanja Toukolalta
puh. 02-763 77018.

Jäsentilanne

Seuraamme kuuluu tällä hetkellä ennätysmäärä jäse-niä eli 192. Olemme saaneet tänä vuonna peräti 24 uutta jäsentä. Miten pian ylitämme 200 jäsenen rajapyykin? Olisiko Sinulla joku sukulai-nen, joka ei ole vielä jäsen?

Kiitämme kaikkia jäseniä osallistumisesta tutkimus-työn tukemiseen.

Jäsenpalsta

Eino Nyyssönen Varkaudesta täytti 90 vuotta

• Hilka Nissinen, Varkaus

Setäni Eino Nyyssönen, sukumme tervaskanto, syntyi Leppävirran Moninmäessä Eerik Albanus ja Sylvi Sofia (o.s. Ollikainen) Nyyssösen perheen toisena lapsena 14.3.1915. Sittenmin lapsia siunaantui kaikkiaan yksitoista – viisi tyttöä ja kuusi poikaa.

Einon elämäntaipaleeseen mahtuu monta mäkeä ja mutkaa. Hän koki omakohtaisesti 1900-luvun kohtalonvuo-det. Kansalaissota jäi mieleen, kun oman kylän miehistä, naapureista, tuli vihamiehiä aatteen vuoksi. Partiot kulki-vat talosta toiseen aseita etsi-mässä. Syntyi väkivaltaisia kohtauksia, jotkut ammuttiin ja kerrotaan haudatun met-sään. Silloiset järkyttävät ta-pahtumat toivat pelkoa ja epävarmuutta myös pienen pojan maailmaan.

Pula-aika 1920-luvulla saattoi monet perheet myös maaseudulla suuriin vai-keuksiin, kun tuli vielä useita katovuosia peräkkäin. Ruoas-ta oli kova puute, vaatteista ja kengistä puhumattakaan.

• Paavo Nyyssönen, Vantaa

Elettiin talvea 1941 eli ns. sotien välitalvea. Mieleeni on jäänyt nuoresta iästä huoli-matta eräs tapaus. Osasin jo silloin hiihtää omasta mieles-täni kohtuullisen hyvin. Mi-nulla oli oikein kaupasta ostetut sen ajan puusukset sekä rottinkiset sauvat. Niinpä käytinkin melkein kaikki päi-vät mäenlaskuun ja hiihtele-miseen pihapiirissä isän te-kemillä laduilla. Isä, setäni sekä ukkini olivat metsätois-sa noin 4–5 km päässä kotoa. Setä kuljetti tukkeja hevosilla lähellä olevan Hoikan järven rantaan, josta oli joki-yhteys Ylä-Koirusveteen.

Minua kiehtoi heidän ker-tomuksensa savotasta. Niinpä

Silti jotenkin selvittiin vaikeiden aikojen yli.

Perhe muutti Moninmäestä Joroisten kunnan Ruokojärven kylään Riikinsalon tilalle keväällä 1923. Syksyllä Eino aloitti kansakoulun Luttilan koulussa. Sitten alkoi elämänkoulu. Kotona riitti maanviljelys- ja metsätöitä riskille nuorukaiselle. Hän alkoi tehdä kylällä myös kir-

vesmiehen hommia, kun oli kätevä käsistään. Välillä piti käydä sotaväki Viipurissa. Navettatyömaa jäi kesken, kun tuli lähtö sotaan syksyllä 1939. Einolla meni sotareis-sulla ”Karjalan korvessa tais-tellessa viisi vuotta ja risat”, kuten hän itse kertoo.

Sodan jälkeen elämä oli jo-tenkin irtonaista eikä kotiin palannut poikamies osannut

oikein asettua aloilleen. Piti lähteä maailmalle onnea etsi-mään. Ei sitä sieltä kuiten-kaan löytynyt. Muutaman vuoden jälkeen kotimaiset vetivät taas puoleensa.

Rakentamista riitti Varkau-dessa viitisentoista vuotta. Sitten alkoivat reissuhommat Etelä-Suomessa; Vantaan len-toasemaa rakentamassa kolme vuotta, Helsingin Töölössä kolme vuotta, Santaha-minassa saman verran. Tim-purin töissä Einolta kului ar-vatenkin muutama saha, kir-ves, vasara ja vatupassiakin tarvittiin.

Vapaa-aikana kalastus on ollut rakkain harrastus. Myös viulunsoittoa on Eino harras-tanut, onhan hän pelimanni-sukua.

Nyt Eino viettää rauhallisia eläkepäiviä palvelutalossa Varkaudessa. Askel on jo ly-hentynyt, mutta mieli on vir-keä ja huumori kukkii niin-kuin aina ennenkin. Eino-setä on hyvä esikuva meille nu-oremille, jotka usein valitame turhanpäiväisistä asioista. Nauru pidentää ikää, sano-taan. Se taitaa pitää paikan-sa! •

3 1/2-vuotiaan hiihtoretki

päätin eräänä kauniina pak-kaspäivänä lähteä katsomaan oikein paikanpäälle, miten metsänkaato tapahtui ja kuinka tukit kuljetetaan ran-taan. Otin taas sukseni ja läk-sin seuraamaan savotalle johtavaa latua. Matka taitui sukkelaasti, sillä latu ja keli oli hyvä. Mutta pakkasta lieene ollut siinä -20–30°C välillä. Kauhukseni huomasin, että sormet ja varpaat alkoivat jää-tyä eikä metsämiehiä näkynyt missään. Hiihdettyäni noin kaksi kilometriä päätin kään-tyä takaisin, sillä sormet ja jalat tuntuivat olevan aivan jäässä. Minu olin hiihtänyt kodin suuntaan noin kilomet-

rin, äiti tuli vastaan hänkin hiihtäen. Äiti oli hurjana. Hän sanoi, että kuinka minä voin lähteä kotoa mitään ilmoitta-matta. Sanoin hänelle, että et olisi kuitenkaan päästänyt, jos olisin kertonut mihinkä aion mennä. Tultiin kotiin. Minua paleli aivan hirvittä-västi. Sormia ja jalkoja piste-li. Olo oli melkoisen tuskai-nen. Mutta tämä ei vielä riit-tänyt. Äiti otti koivuvarvusta tehdyn piiskan, joka oli aina tiettyssä paikassa tuvan ulko-oven vuorilaudan takana, ja antoi kunnon selkäsaunan paljaalle takapuolelle, joka muuten oli minussa ainoa paikka, jossa oli tuntoa. Sa-

malla hän vannotti, että tästä lähtien en saa poistua pihapiiristä mihinkään ilman hänen lupaansa. Minä tietys-ti lupasin itkien.

Olen monesti jälkeen päin mittaillut matkaa ja ihmetel-lyt, kuinka jaksoin hiihtää ky-seisen matkan, sillä silloin mi-nulla oli ikää vain kolme ja puoli vuotta. Olisi ollut luul-tavaa, että äiti olisi saavutta-nut minut muutaman kilo-metrin kuluttua, mutta kuin-ka hän olisi saanut pidettyä minut sulana kotimatalla, sillä ympärillä oli vain asu-matonta korpea! Niinpä täy-tyy antaa tunnustus itselleni, että ymmärsin kääntä kotiin hyvissä ajoin, sillä vaihtoeh-tona olisi ollut paleltuminen. •

Nyyssösten asuinsijat Säamingissä 1400–1500-lukujen vaihteessa

• Paavo Nyyssönen

Vuonna 1541 tehdyn verolu-etelon mukaan Haapalahden-Seppäjärven verokunnassa asui **Lauri Nyyssönen** yhdessä Antti Silvantoisen kanssa. He hallitsivat taloa, jonka arvio-kunnan numero oli 1032 ja ve-rotusarvo 7 mk. Vuoden 1561 veroluettelon mukaan Laurin tilalle oli tullut Pekka Kalloinen-niminen mies.

Vastaavasti Haapalahti-Sep-päjärvä, Kallislahti-Joutsenmäki verotaloissa 1127, 1140, 1142 ja 1143 asusti **Antti Nyyssönen** yhdessä Olli Pekanpoika Jaati-sen ja Pekka Pelkoisen kanssa. Tällöin elettiin vuotta 1546. Vuonna 1561 tehdyssä vero-tuksessa ei näy kumpaistakaan Nyyssöstä. Vuonna 1561 näissä kaikissa arviokunnissa isän-nöivät Pelkoiset (Pelkoset).

Sukututkija, FM Erkki J. Hä-mäläisen tekemien tutkimus-ten mukaan on todennäköistä ja perusteltua, että Nyyssöset muuttivat Juvan Vesikansan Savuniemeen (Joroinen). Mi-tään asiakirjallisia todisteita ta-pahtuneesta ei kuitenkaan ole.

Missä sitten sijaitsivat Laurin ja Antin talot Säamingissä? Tähän on haettava vastausta maanmittari Lars Röösin vuo-den 1641 kartoista, jotka ovat säilyneet hyvin tähän päivään saakka. Röös kartoitti vuosina 1630–1655 melko seikkaperäi-sesti Säamingin tiluksia lähin-nä verotusta varten.

Lauri Nyyssösen talon sijainti

Tila, jolla Lauri Nyyssönen asui yhdessä Pekka Kalloisen kanssa, löytyy Röösin kartta-lheltä 125 ja 126 Hannulan-pelto (myös nykyinen nimi). Silloin vuonna 1641 pääraken-us sijaitsi noin 500 m päässä nykyiseltä Rinkilän koululta Juvolan tietä pohjoiseen. Ky-seisellä paikalla tai sen välittö-mässä läheisyydessä on ny-kyisinkin talo. Talon välittö-mässä läheisyydessä on myös kivikautinen asuinpaikka ja rauhoitettu puu.

Myös vuonna 1641 isäntinä mainitaan Antti Ollinpoika Sil-vantoinen ja Pekka Kalloinen

sekä Heikki Silvantoinen, joka lieenee Antin veli. Eli talo oli säilynyt saman suvun hallin-nassa jo silloin yli 100 vuotta.

Antti Nyyssösen talon sijainti

Se missä Antti Nyyssösen talo sijaitsi Röösin karttojen mu-kaan, on hieman epävarma, koska taloilla oli useita nume-roita (1127, 1140, 1142 ja 1143). Ei ole varmuutta siitä, missä ta-lossa Antti asusti, koska hänen yhtiömiehinään oli Olli Pekanpoika Jaatinen ja Pekka Pelkoinen.

Vuoden 1561 veroluetteloissa mainitaan isäntinä Lasse Ni-ilonpoika Pelkoinen, Pekka Si-monpoika Pelkoinen, Kauppi Pelkoinen ja Juho Pelkoinen. Kun Lars Röös laati tiluskartto-ja vuonna 1641, hän on mer-kinnyt Hirviniemi-talon isän-näksi Lassi Ollinpoika Pelkoi-sen. Jää hieman epävarmaksi, oliko ko. Lassi sen Ollin poika, joka asusti tilalla 1127 jo vuo-nna 1561. Joka tapauksessa Pelkoiset hallitsivat kaikkia edellä

mainittuja tiloja ja on hyvin to-dennäköistä, että isännät olivat hyvin läheistä sukua keske-nään.

Tilat, joiden numerot olivat 1127 ja 1140, sijaitsivat Hirvi-niemellä, joka nykyisin tunnea-taan Talanniemenä (Röösin karttalehti s. 124). Sen sijaan tilat 1142 ja 1143 kuuluivat Hannulanpeltoon, joka oli kruununtila. Tiloja hallitsi sil-loin Antti Jaatinen ja Heikki Jaatinen. On lähdeittävä siitä, että Pelkoiset säilyttivät tilojen 1127 ja 1140 hallinnan ja Jaati-set vastaavasti tilojen 1142 ja 1143 hallinnan. Tällä ajattelu-tavalla Antin talo sijaitsi Hirvi-niemellä (Talanniemellä) tai oi-keammin niemen kainalossa lähellä Haapaveden selkää.

Niemen kärjessä olevan talon numero oli 1140, ja sitä hallitsi vuonna 1641 Erik Dalakarls.

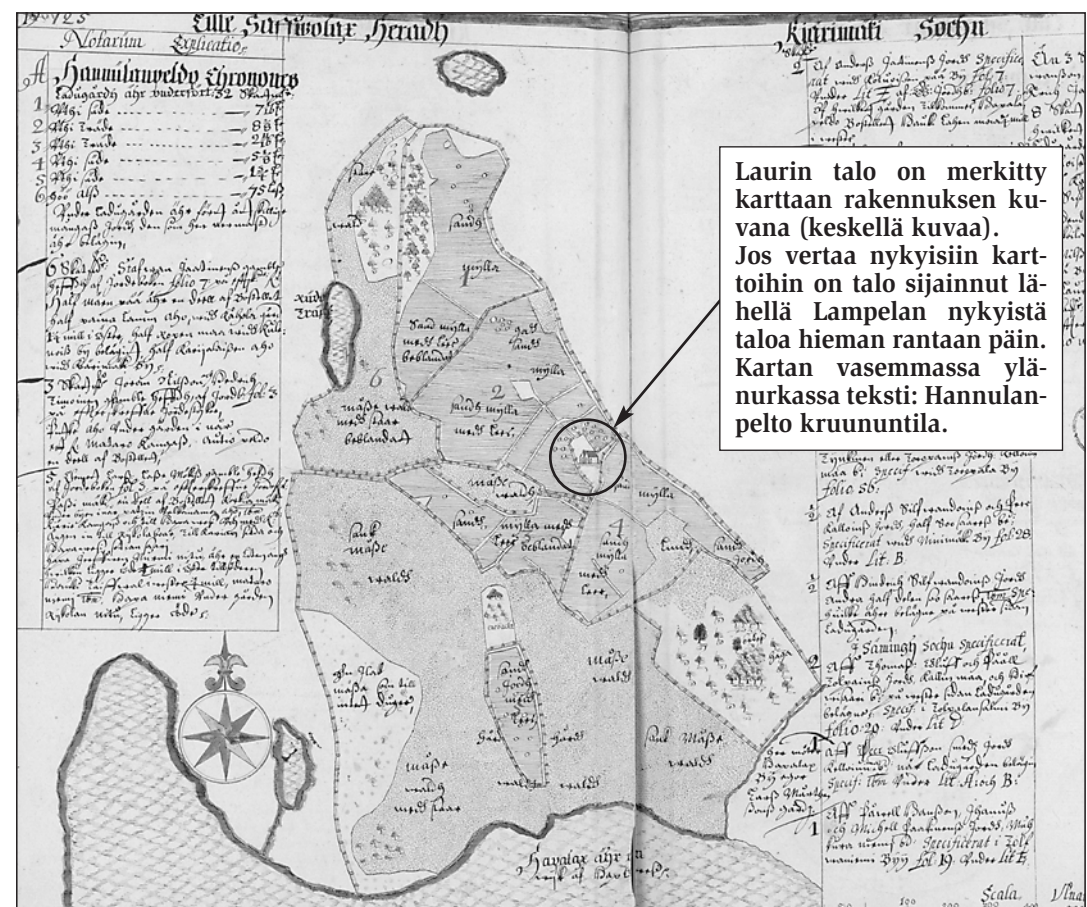
Hannulanpelto ja koko Rin-killän seutu, on ikivanhaa asuinalueetta, sillä sieltä löytyy kivikautisia asuinsijoja sekä uhrikivi lähellä Rinkilän kes-kustaa. Tunnetuahan on, että asutus 1300–1500-luvuilla seuraili juuri näitä vanhoja asuinpaikkoja. Muinaissuo-

malaisten mukaan heidän ju-malansa oli Ukko-Ylijumala, jolle kannettiin ruokaa ja juo-maa, jotta Ukko olisi pysynyt hyvällä päällä. Ruoka jätettiin jollekin isolle kivel-
jota kut-suttiin ”Uhrikiveksi”.

Verrattaessa Lars Röösin te-kemiä karttoja nykyiseen peruskarttaan on merkille panta-vaa, että silloin rantaviiva oli huomattavasti lähempänä kylää. Nykyisissä kartoissa muuttunut vesialue on merkit-ty vesijättömaaksi. Niinpä Lampelan talon kohdalla on ennen ollut lahti, joka on ajan kanssa lihtynyt umpeen ilmei-sesti pohjoisen suunnasta tul-leen puron lietteistä. •

Lähteet:

- Lars Röösin kartat v. 1641 sivut 124, 125, 126, 127, 132
- Kansallisarkisto sekä verollepanomaakirjat KA 6331a:147, 166, 164, 165.
- Säamingin historia sivut 412 ja 413.
- Veroluettelot vuosilta 1541, 1546, 1550, 1555, 1561, 1574.
- Maanmittaushallituksen peruskartat sekä Savonlinnan kartat.

Laurin talo on merkitty karttaan rakennuksen kuvana (keskellä kuvaa). Jos vertaa nykyisiin karttoihin on talo sijainnut lähellä Lampelan nykyistä taloa hieman rantaan päin. Kartan vasemmassa ylä-nurkassa teksti: Hannulanpelto kruununtila.